

A BALATONFÜREDI LÓCZY-BARLANG

Kereken két évszázada, hogy az akkori nevén *Savanyóvíznek*, később *Förödnek*, vagyis *Balatonfürednek* a szénsavas forrásait hivatalosan is gyógyforrássá nyilvánították. Az azóta világhírűvé vált fürdőhelyet évente sok tízezer látogató: turista, nyaralni vágyó üdülővendég keresi föl.

Füredet nem csupán gyógyvízforrásokkal ajándékozta meg a természet, hanem az egykori elhagyott forrásjárdákat — *barlangokat* — is megtaláljuk területén.

A *Tamás-hegy* nyugati lábánál levő *barlangot* 1882-ben fedezték fel kőfejtés közben, de *kiépítése* csak 1930-ban kezdődött meg egy lelkes füredi lokálpatriótának, *Kéry Gábornak* a kezdeményezésére. Ekkor a Földtani Intézet főgeológusa, *dr. Kadic Ottokár* átvizsgálta, feltérképezte a barlangot, s kijelölte egy később létrehozandó mesterséges taróbejáratnak a helyét.

A *nagyközönség* számára 1934 októberében, a *Magyar Barlangkutató Társulat* védnöksége alatt, ünnepélyesen nyitották meg a barlangot. Ez az ünnepi alkalom volt egyúttal a barlang *névadó* ünnepe is: *Lóczy Lajosról*, a világhírű geológusról, a Balaton tudományos kutatójáról nevezték el.

A barlang mintegy kétszázmillió éve, a földtörténet *triász* időszakában képződött *tűzkögműs mészkőben* — „füredi mészkő”-ben — jött létre. A hegységképző erőhatások következtében összetört és részben összegyűrődött kőzet kedvező föltételeket teremtett a szénsavas termálvizeknek a mélyből való feláramlására. Mindezt a jellegzetes *gömbfűlkés kioldódási formák*, a járatok falát néhol bekérgező különféle aragonit kristálynemzedékek kiválása és a barlang legmélyebb részéről — a Meredek folyosón — ma is feláramló szén-dioxid bizonyítja. A barlangi *klimavizsgálatok* során végzett hőmérsékletmérések alapján kitűnt, hogy nemcsak a mélyből felszivárgó szén-dioxid, hanem a meglepően alacsony (10,7 m°C) *geotermikus gradiens* (a hőmérséklet növekedése a mélységgel) is árulkodik a hajdani hőforrásműködésről.

A barlang egyik látványos része a *képünkön* látható Felső-terem egy rétegboltozat tengelyében alakult ki, s falán jól látszik, hogy a szén-dioxid miként *bontja* ma is kréta-porra emlékeztető *köztelisztté* az egyébként nagyon kemény mészkövet.

A barlang teljes hosszúsága csupán 130,46 m, s bár cseppkőképződményei sincsenek, hazai barlangjaink között — éppen az imént leírt földtani jellegzetességei miatt — figyelmet érdemel.

A *Balaton Intéző Bizottság* kezdeményezésére elkészült a barlang korszerűsítésének terve, s a közeljövőben megkezdődnek a felújítási munkák is. Így remélhetjük, hogy a Lóczy-barlang nemcsak a már korszerű, esztétikailag kifogástalan világítással, a kor kívánalmának megfelelő vendégforgalmi és a természettudományos ismeretterjesztést szolgáló létesítményekkel gazdagodva fogadhatja látogatóit.

Nagy Géza

(Magyar Állami Földtani Intézet)

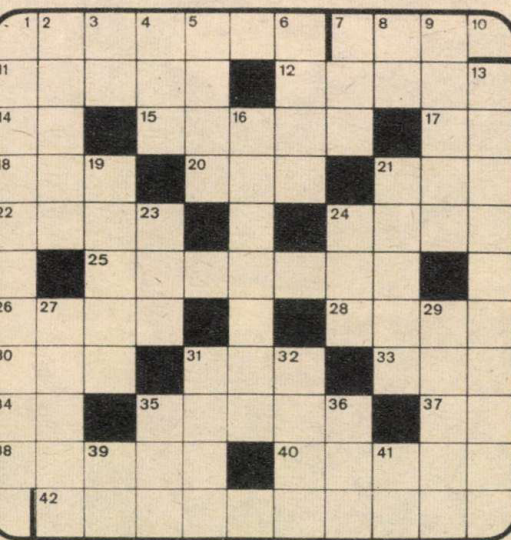
Fotó: Bojtár Ottó

ÉTKEZÉSÜNK RÉGEN (I.)

A kenyér a vízsz. 1. függ. 1. még a 30-as években is csak ritka ünnepi étel volt. Vízsz. 42. formája régen különben sem volt általános (függ. 16. a múlt század közepe előtt csak a sörfőzdék környékén volt kapható). Nem régi szokás az függ. 13. vízsz. 7. készítése sem. Az vízsz. 25. pedig ugyancsak drága mulatság volt egészen a múlt század végéig, a répacukorgyártás megkezdéséig.

VÍZSZINTES: 11. Jordániai kikötő a Vörös-tengeren. 12. Vissza arról a helyről (!). 14. Menj — angolul. 15. Volt ideje. 17. Holland gépkocsik jelzése. 18. Fordított mutató névmás. 20. Nem így írjuk a római 101-et (vissza pedig: az USA egyik államának rövidítése). 21. Használt cikkekkel kereskedik. 22. „Nyírfászló szerkezet”. 24. Félsgit E-Európában (nem a fekete itálról kapta a nevét). 26. Község Pesttől DK-re (!). 28. Kerek szám. 30. Magyar X. 31. Vissza: község Baranyában, Siklóstól E-ra. 33. I-vel megtoldva: fiúnév. 34. Méltatlankodás. 35. Lelekesítő jelszó. 37. Házilállat (!). 38. Szigetlakó nép (főlök ék.). 40. Szakszervezetek csúcscsere, névelővel.

FÜGGŐLEGES: 2. Tégy felelőssé! 3. Énekhang. 4. NSZK — németül. 5. Itt nevelkedett Vajda János (régies helyesírással). 6. Feszületek felratta (vissza pedig: papírra vetni). 7. Főnévképző. 8. Ön. 9. Szomjas vagy. 10. Romániai gépkocsik jelzése. 19. Kritikus — kissé régiesen. 21. Román író (Geo, 1908—). 23. Lírai műfaj. 24. Vágószerszám. 27. Maradványdarabka. 29. Visszatáraztató (!). 31. Fordított női név. 32. Ellenértékét állapít meg. 35.

Van ilyen hárfa is, hangsor is. 36. Nap-szak. 39. Germánium. 41. Fordított névmás.

ZÁRT BETŰK: SZEREL, SAS.

A 29. SZÁMBAN MEGJELENT KERESZTREJTVÉNY (VESZÉLYEZTETETT ÁLLATOK) MEGFEJTÉSE: v26 leopárd, f17 szibériai, v7-f1 királytigris, v44 przevalszki, v1 tarpán; f28 (vissza) panda.

Főszerkesztő:

FENYŐ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

LUDAS M. LÁSZLÓ

A szerkesztő bizottság elnöke:

CSÜRÖS ZOLTÁN

Szerkesztőség:

Budapest VII., Lenin körút 5

Postacím:

Élet és Tudomány,

1428 Budapest, Pf.: 47

Telefon: 223-899

Kiadja:

A Hírlapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:

CSOLLÁNY FERENC

Budapest VIII.,

Blaha Lujza tér 3.

Postacím: 1959 Budapest

Telefon: 343-100, 142-220

Terjeszti a Magyar Posta

77.2024

Athenaeum Nyomda

Kozma utcai üzeme

Budapest

Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:

SOPRONI BÉLA vezérigazgató

Index: 25 245

ISSN 0013—6077

A szerkesztő bizottság tagjai:

Ács Tamás, Ákos Károly, Blahó István, Bontó László, Bruza László, Castiglione László, Farkas Henrik, Fényes Imre, ifj. Greguss Pál, Haraszty Árpád, Haraszti István, Harsányi István, Havasné Bede Piroksa, Horváth Sándor, Jantsky Béla, Kuln György, Lengyel István, Makkai László, Matolcsi János, Nagy László, Németh Lajos, Öveges József, Simai Mihály, Száva Péter, Székely Sándor, Szlameniczky István, Tarján Rezső, Varjú Gyula, Vécsey Zoltán, Zách Alfréd

Képszerkesztő:

Ujvári Imréné

Nyelvi szerkesztő:

Szöke István

Főmunkatárs:

Németh Ferenc

Rovatszerkesztők: Akács László, Barabás Zoltán, Daniss Győző, Fodor Lajos, Kerner István, Oláh Tamás, Pécsi Tibor

Munkatársak: Gajzágó Éva, Hornyánszky Katalin, Lösch Gyuláné, Nagy Gézané

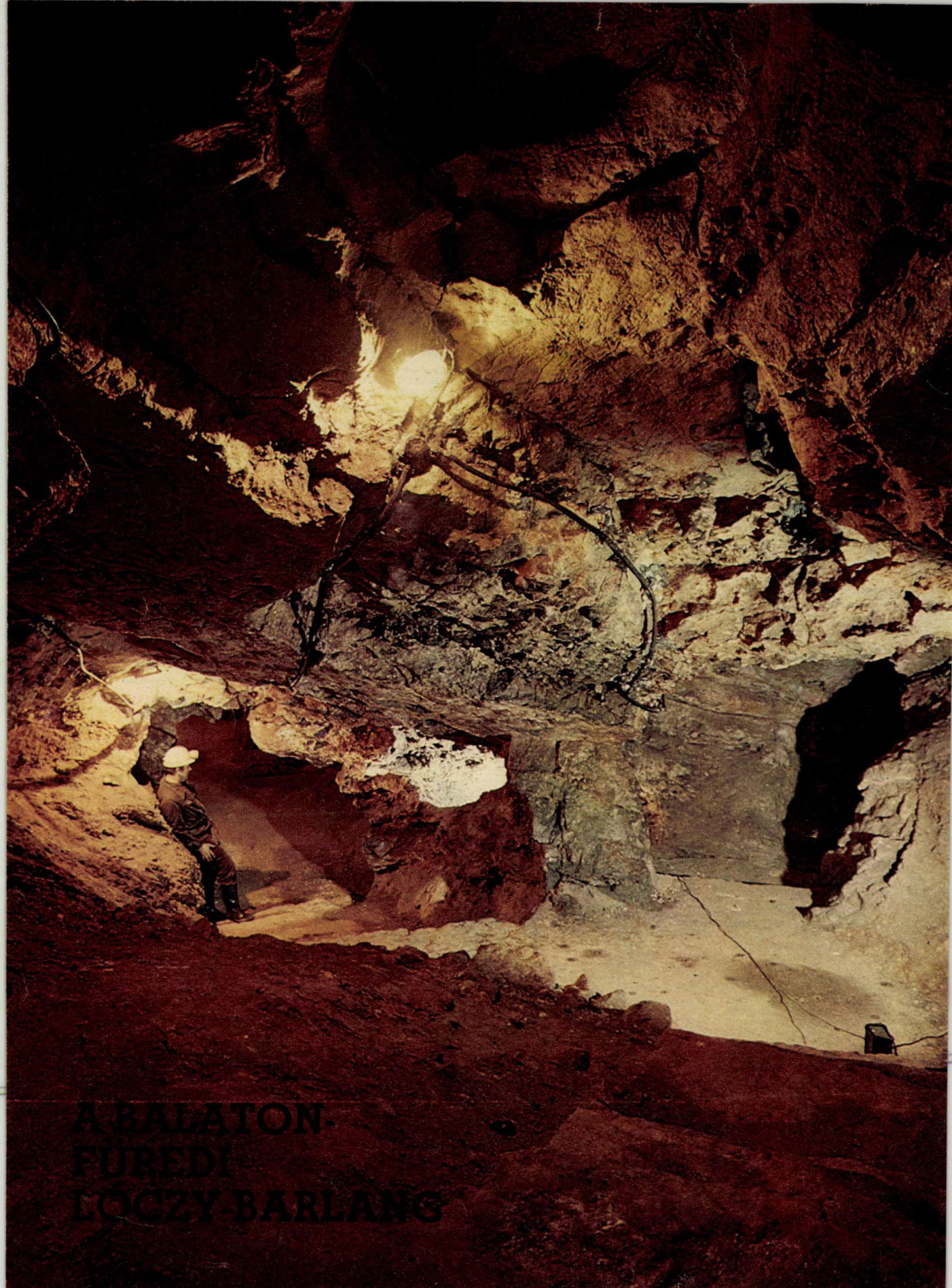
Fotó: Bojtár Ottó

Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Az Élet és Tudomány előfizethető bármely postahivatalban, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodában (Budapest V., József nádor tér 1. Postacím: 1900 Budapest)

Előfizetési díj negyedévre 42 —

Külföldön terjeszti a „Kultúra” Kereskedelmi Vállalat 1389 Budapest, Pf.: 149)

A BALATON-
FÜREDI
LOCZY-BARLANG